STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

ATT KÄNNA SAMHÖRIGHET MED SVERIGE

En kvalitativ intervjustudie om samhörighetsproblemet i Sverige utifrån liberal nationalism

Nicholas Róbertsson

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	Statsvetarprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	HT 2022
Handledare:	Peter Esaiasson
Antal ord:	11 964

Abstract

In every country there is a need for belonging to keep the nation together. In societies which are ethnically diverse this comes as a greater challenge since the automatic connectedness to the nation through ethnicity is lacking for a large part of the population. This creates a problem of belonging. The study aims to investigate this problem and what possible solutions there are to it through the perspective of liberal nationalism. It does so by collecting the reflections about these phenomena from seven interviews with young integrated Swedish men with foreign heritage. Because the respondents had a different ethnicity than Swedish, I hypothesised that they in some shape or form had experienced the problem of belonging, which would contribute to the material of the study. The results show the need for a common national identity in accordance with liberal nationalism. It also shows that the individual will of adaption, knowing what to become a part of and the portrayal of the nation, lays the foundations for possible solutions. Furthermore, some suggestions of these solutions going forward are presented.

Förord

Utformningen av uppsatsen har sin grund i mina egna erfarenheter från framför allt högstadietiden. Där upplevde jag att det fanns splittringar mellan de som såg sig som svenska och de som inte gjorde det. Många individer som bott i Sverige hela sina liv verkade inte känna någon samhörighet med landet och man såg snarare ner på svenskheten. Detta fick mig att fundera på olika aspekter kring samhörighet med ett land och hur man kan hålla ihop en befolkning.

Jag vill även rikta ett stort tack till min handledare Peter Esaiasson vars input och vägledning under arbetets gång har varit helt ovärderlig.

Innehållsförteckning

1. Inledning **1**

2. Teori och tidigare forskning **2**

2.1 Social identity theory (SIT) och kontaktteori *3*

2.2 Liberal nationalism *3*

2.3 Ackulturation *5*

2.4 Sammanfattning *7*

3. Syfte och frågeställning **8**

4. Metod **8**

4.1 Samtalsintervjuer *8*

4.2 Urval *9*

4.3 Intervjuguide *10*

4.4 Genomförande och begränsningar *11*

5. Resultat **12**

5.1 Tema 1: Synen på svenskhet – Behovet av en gemensam nationell identitet *12*

5.1.1 Svenskhet rotad i etnicitet 13

5.1.2 Flera nationella identiteter och kulturella influenser 13

5.1.3 Sammanfattning 15

5.2 Tema 2: Spontana reflektioner kring samhörighetsproblemet *15*

5.2.1 Den egna viljan 15

5.2.2 Att veta vad man blir en del av 16

5.2.3 Föreslagna vägar framåt 19

5.2.4 Sammanfattning 22

5.3 Tema 3: Reflektioner kring liberal nationalism *23*

5.3.1 Instämmande reflektioner 23

5.3.2 Kritiska förhållningssätt mot liberal nationalism 24

5.3.2 Sammanfattning 26

6. Diskussion och slutsatser **26**

7. Referenser **30**

8. Bilagor **34**

1. Inledning

På väldigt kort tid har Sverige gått från att vara ett av de mest etniskt homogena (lika) länderna i världen till att vara ett av de mest etniskt heterogena (olika) (Banting et al. 2020, s. 207; Östbring, 2022, ss.143–144). Även om mycket positivt tillkommer av denna variation, kan den i vissa avseenden försvåra samhörigheten med landet (Celeste et al. 2016; Hu, 2018; Polisen, 2021) när det inte finns något gemensamt att förhålla sig till.

Ett behov av samhörighet (anknytning i grupp genom likheter) finns i alla länder för att de ska hänga ihop. I ett samhälle som är mindre blandat blir detta enklare att uppnå, men med stor etnisk variation uppstår ett samhörighetsproblem. Med samhörighetsproblemet syftar jag på utmaningarna kring att känna samhörighet med ett land när det saknas en etnisk koppling till det (Gustavsson & Miller, 2020). Detta problem är dubbelsidigt i form av att det å ena sidan är svårt för etniska svenskar att förstå det på grund av sin automatiska etniska koppling och å andra sidan de icke-etniska svenskarna som behöver tampas med problemets utmaningar (Berry, 2005). Jag har fokuserat på den sistnämnda gruppen och undersökt det liberalnationalistiska perspektivet på frågan.

Det finns ett antal teorier om hur en nation ska vara uppbyggd. En är idén om mångkultur, som menar att olika kulturer bör leva sida vid sida i ett samhälle och att endast lagarna är det som behöver vara gemensamt (Chin, 2021). Den här uppsatsen kommer att utgå från teorin om liberal nationalism, som fokuserar mer på att hitta något gemensamt att enas kring. Detta synsätt har fått ökad uppmärksamhet i litteraturen (Daniel, 2022; Erez, 2020; Gustavsson, 2019; Gustavsson & Miller, 2020; Östbring, 2022), till stor del på grund av att flera europeiska länders policys har kommit att handla om en stärkt nationell identitet (Gustavsson, 2019).

Liberal nationalism innebär i grund och botten att man bör ha en gemensam nationell identitet som är inkluderande och baserad på annat än historisk etnicitet, för att hålla ihop ett land (Lind, 1994; Couture, 1999; Banting et al. 2020, s. 205). Nationell identitet definieras som en subjektiv eller internaliserad känsla av samhörighet med en nation (Huddy & Del Ponte, 2020, s. 39). Även om teorin innehåller mer än nationell identitet så är det den aspekten som främst kommer att fokuseras på i den här uppsatsen.

Pehrsson (2020 ss. 141–142) mätte, kortfattat förklarat, huruvida olika nationaliteter såg den nationella identiteten som medfödd eller som något man kan uppgå i oavsett bakgrund. Sverige får väldigt höga poäng i den sistnämnda kategorin och verkar således ha en allmänt öppen och

inkluderande inställning till den nationella identiteten. Om man utgår från detta fynd tyder det på att det möjligen är mer än en exkluderande svensk nationell identitet som är orsaken bakom samhörighetsproblemet, vilket gör fenomenet än mer intressant att undersöka.

En hel del tidigare forskning och surveydata existerar redan över nationell tillhörighet och nationell identitet (Adolfsson, 2021; Ahmadi et al. 2022; Gustavsson & Miller, 2020; Jonsson et al. 2022; Lindholm, 2020). Det som inte gjorts i lika stor utsträckning är att undersöka vad som krävs för att personer med utländsk bakgrund ska känna mer samhörighet med landet de bor i. Detta är något jag undersöker genom samtalsintervjuer med unga svenska integrerade män med just utländsk bakgrund. Jag kartlägger spontana reflektioner kring samhörighetsproblemet och möjliga lösningar på det och reflektioner kring liberal nationalism som en väg framåt. Den här uppsatsen visar på behovet av att ha något positivt och värdefullt gemensamt som man kan förhålla sig till och att veta vad man ska bli en del av.

Uppsatsen inleds med att jag går igenom centrala begrepp och teorier för ämnet, följt av ett tydliggörande kring hur de bidrar till uppsatsen. Sedan kommer syftet och frågeställningarna att specificeras. Därefter diskuteras metod, design, urval och resultatet från samtalsintervjuerna presenteras. Sist förs en slutdiskussion kring resultatet, där möjliga slutsatser dras och eventuella begräsningar belyses.

2. Teori och tidigare forskning

Utan det etniska arvet som skapare av samhörighet till landet uppstår samhörighetsproblemet. Det behövs då andra aspekter som skapar sådana känslor hos individen och något annat som är enande. Varför detta är viktigt och hur det kan genomföras lyfts av liberal nationalism, vilket är en grundpelarna inom teoribildningen för den här uppsatsen. De andra pelarna är social identity theory (SIT), kontaktteori och ackulturationsteori. Som start ges en ingång i hur människor i grupp kan tänka och bete sig genom de socialpsykologiska teorierna SIT och kontaktteori. Sedan definieras liberal nationalism och tanken om en gemensam nationell identitet. Detta är den röda tråden genom arbetet och perspektivet genom hela analysen. Sedan går jag igenom begreppet ackulturation som ger en bakgrund till etniska gruppers kulturella anpassning och samspel samt motiverar urvalet av respondenter. Sist görs ett förtydligande kring vad de olika delarna bidrar med.

2.1 Social identity theory (SIT) och kontaktteori

Kontaktteorin menar att social kontakt mellan majoritets- och minoritetsgrupper leder till minskade negativa attityder. Det poängteras dock att kontakten måste vara djup för att det ska bli någon effekt (Bentsen & Magnus, 2022). Kontaktteorin påvisar att en ökad kontakt mellan grupper kan vara en del av lösningen på samhörighetsproblemet, vilket kommer att utforskas mer senare i uppsatsen.

Social identity theory (SIT) diskuterar grupptillhörighet och grupprocesser genom bland annat in-och ut-grupper samt kategorisering (Burke & Stets, 2000; Scheepers & Ellemers, 2019; Trepte & Loy, 2017). Den kan ge en förståelse för utmaningarna kring samhörighetsproblemet och till viss del belägga nödvändigheten av en gemensam nationell identitet. En social identitet syftar till självbilden som bestäms av sociala kategorier och social jämförelse (Burke & Stets, 2000; Trepte & Loy, 2017). Individer kategoriserar sin omgivning för att spara kognitiv energi och förenkla informationsprocessen, men även för att skapa tillhörighet (Trepte & Loy, 2017).

SIT kallar kategorierna som människor placerar sig själva i för in-grupper. Det kan handla om allt från fotbollslaget man hejar på till nationen man känner sig tillhöra. Dessa grupper förhöjs av medlemmarna och de grupperna man inte tillhör, ut-grupperna, ses ur ett mer negativt ljus (Burke & Stets, 2000; Tajfel, 1974; Trepte & Loy, 2017). Vidare beror solidariteten inom en grupp mycket på kontexten och omständigheter (Huddy & Del Ponto, 2020, s. 52). En in-grupp kan vara en etnisk minoritetsgrupp. Etniska minoriteter delar etniskt, socialt och kulturellt arv såsom språk, familjestruktur, religion, symboler och värderingar. Dessa aspekter kan skapa samhörighet med den etniska gruppen och göra att man föredrar dess medlemmar och kulturella mönster (Kwan, 1997). Kan en större gemensam in-grupp i form av en gemensam nationell identitet i värdlandet vara möjlig? Vad hade behövts för att det skulle fungera? Är det eftersträvansvärt och hur skulle det gå till? Utifrån liberal nationalism kan dessa frågor försöka besvaras.

2.2 Liberal nationalism

Liberal nationalism utgår från idén att nationella identiteter fungerar som limmet som håller samman invånarna i ett land. Denna tanke är förenlig med SIT som nämnts tidigare (Huddy & Del Ponto, 2020, s. 54). Den gemensamma nationella identiteten är liberal genom att vara

inkluderande och inte fokusera på historisk etnicitet utan i stället på gemensamma aspekter såsom medborgarskap och en delad offentlig kultur (Couture, 1999; Gustavsson, 2019; Miller, 2020, s. 33; Lind, 1994). Detta kan i sin tur motivera olika etniska och kulturella grupper att samarbeta, visa ekonomisk solidaritet, göra uppoffringar för varandra och finna samhörighet med varandra, vilket är nödvändigt för att hålla ihop en välfärdsstat (Gustavsson, 2019; Banting et al. 2020, s. 205). En gemensam nationell identitet är även nödvändig för att liberala värden såsom social rättvisa, samtalsdemokrati och individuell frihet ska ha möjlighet att införlivas (Daniel, 2022; Gustavsson, 2019; Lind, 1994).

Miller (1995) har identifierat fem dimensioner som definierar nationella identiteter och som särskiljer dem från andra typer av identiteter:

- En tro på någon slags gemensam tillhörighet
- En koppling till nationens historia
- En delad aktivitet genom utbyten och tänkande
- En relation till ett gemensamt geografiskt hem
- En gemensam offentlig kultur

Gustavsson (2019) argumenterar för att dessa dimensioner kan användas för att klargöra vad som specifikt är en liberal nationell identitet och gör en typologi där hon jämför liberal nationalism, konservativ nationalism och konstitutionell patriotism. Jag kommer endast att lyfta hur dimensionerna ser ut utifrån det liberalnationalistiska perspektivet. Senare i uppsatsen kommer hennes typologi att ligga till grund för att se om respondenternas reflektioner går att koppla till liberal nationalism. Nedan redogörs för de olika dimensionerna.

Dimension 1: Tron på någon slags gemensam tillhörighet. Innehållet av den gemensamma tillhörigheten är främst relationerna och banden som finns mellan individerna i nationen och inte de mellan individerna och staten. Således är det samhörighet mellan människorna som är i fokus. Den gemensamma nationella identiteten blir ett hjälpmedel där människor som annars är väldigt olika kan enas.

Dimension 2: En koppling till nationens historia. Historia ses som en startpunkt för en pågående och föränderlig process. Den har liknats vid ett recept som man utgår ifrån när man lagar mat, där improviserande och ändringar kan tillkomma utanför receptet. En gradvis och demokratisk förändring välkomnas av liberalnationalister när den är nödvändig, speciellt när delar av nationaliteten inte är förenlig med en eller flera grupper.

Dimension 3: Delad aktivitet. Här innefattas den offentliga och politiska sfären och inkluderar civilsamhället. Den privata sfären ska vara helt fri från politisk intervention.

Dimension 4: En relation till ett gemensamt geografiskt hem. Denna relation utmärks främst av lojalitet, där konstruktiv kritik är välkommen. Man bör dock fortsatt stå bakom det som kritiseras.

Dimension 5: En gemensam offentlig kultur. Den gemensamma offentliga kulturen kan innehålla aspekter som delat språk, värderingar, tankesätt eller ett gemensamt projekt som kan skapa samhörighet och stolthet. Den gemensamma kulturen är enligt liberalnationalister föränderlig och formas genom en konversation där alla röster väger lika tungt.

Att endast fokusera på gemensamma värden som exempelvis demokrati och den politiska sfären, så kallad civil nationalism, är otillräckligt enligt liberal nationalism (Östbring, 2022). Ett exempel kan vara om en svensk flyttar till Kanada. Denna individ blir inte en kanadensare för att den tar med sig demokratiska och liberala värderingarna som är kompatibla med kanadensisk kultur. Det krävs fler saker som exempelvis att lära sig något av de officiella språken eller att känna till något om landets lagar och traditioner.

Couture (1999) skriver att man enligt liberal nationalism inte kan tvinga individer att assimileras eller på olika sätt stärka det gemensamma genom att trycka ner eller förstöra andra gruppers kulturer. Somer (2005) ger exempel på detta när han diskuterar turkisk nationalism kopplat till spänningarna mot kurderna i området. Han lyfter fram den liberala nationalismens öppenhet som något som kan leda till ett stärkande av den gemensamma nationella identiteten. I kontrast till tvångsmässig assimilation, uppmuntrar detta synsätt marginaliserade eller alienerade individer att självmant associera sig med den turkiska nationen och politiken.

2.3 Ackulturation

I ett mångetniskt samhälle sker det oundvikligen en kontakt mellan olika kulturer. Denna kontakt och de kulturella och individuella förändringar som kommer med den kallas för ackulturation (Berry et al. 1989; Berry, 1997; Berry, 2005; Sam & Berry 2010)**.** Berry (1997) skriver att detta medför kostnader både för värdlandet och för den ackulturerande individen. Individen bör prioritera bort vissa aspekter av den egna kulturen som inte är förenliga med majoritetssamhället och majoritetssamhället bör i sin tur vara inbjudande. Ackulturationsteorin används som bakgrund till att förstå samhörighetsproblemet då den lyfter samspelet mellan

kulturer och olika etniska grupper. De fyra ackulturationsstrategierna som litteraturen har identifierat (integration, assimilation, separation och marginalisering) används för att förstå valet av respondenter genom att se vilken av strategierna de verkar efterleva.

Det är främst två fenomen som legat till grund för de fyra ackulturationsstrategier som identifierats i litteraturen. *Kulturellt bevarande* handlar om hur viktigt kulturella identiteter och karaktärsdrag upplevs vara, samt hur mycket man strävar efter att upprätthålla dem. *Kontakt och deltagande* syftar på hur mycket man blir involverad med andra kulturer och kulturella grupper (Berry, 1997; Sam & Berry, 2010). De fyra strategierna är assimilation, separation, integration och marginalisering. (Berry et al. 1989; Berry, 1997; Berry 2005). Hur de definieras och förhåller sig till de två nämnda fenomenen återfinns i tablån nedan.

	Bevara den egna kulturen	Ta del av andra kulturer
Assimilation	Nej	Ja
Separation	Ja	Nej
Integration	Ja	Ja
Marginalisering	Nej	Nej

Man kan urskilja två olika typer av ackulturation: den psykologiska, vilken syftar på förändringen i psykologin hos individen, och ackulturation på grupp-nivå som syftar på förändring i kulturen hos gruppen. Uppstår problem inom dessa fält såsom motsägande information eller konflikterande värderingar kan det uppstå en kulturkrock och så kallad ackulturativ stress (Berry, 1997; Berry, 2005 Sam & Berry, 2010). Med ackulturativ stress avses de psykologiska och samhälleliga problem som uppstår vid kulturkrockar (Berry, 2005). Flera aspekter kan påverka ackulturationsprocessen och eventuellt leda till detta fenomen. De mest centrala av dessa aspekter diskuteras nedan.

Berry (2005) lyfter att ju mer två kulturer skiljer sig åt, desto svårare blir ackulturationen. Det är även ett extra stort problem för de individer som är ”bicultural” som Berry (2005) kallar det, alltså de som har två kulturer. Personlighetsdrag hos individen och hur kompatibla de är med kulturen i fråga påverkar och likaså förutsättningarna som finns i samhället sedan tidigare. Landets policys och attityder kring mångfald och invandring kan vara ett exempel på sådana samhälleliga förutsättningar (Berry, 1997; Berry, 2005; Sam & Berry, 2010). En studie av Virta et al. (2004) visade att turkiska ungdomarna i Norge hade sämre psykologisk anpassning (självkänsla, livstillfredställelse och psykiska problem) än de i Sverige. Detta kan delvis bero

på att Sverige har mer liberala attityder och policys kring flyktingmottagande och mångfald, samt mer erfarenhet av att ta emot flyktingar.

Vidare påverkar även utbildning och tiden som ackulturationsprocessen pågått för individen (Berry, 1997). Ökad oro har uttryckts kring populationer som sedan länge är bosatta och som genomgått ackulturationsprocessen under lång tid och fortfarande strävar efter att bevara sina separata samhällen (Berry, 2005). Minoriteter tenderar att vara mer bekymrade över att bevara sina kulturer (Celeste et al. 2016), speciellt om de skiljer sig mycket från majoritetskulturen (Ahmadi et al. 2022). Individer kan bli starkare kopplade till sina hemländers kulturer för att de är rädda att förlora den delen av sig själva och tappa kontakten med sina rötter (Levitt, 2009). En ökad samhörighet med Sverige kan möjligen därför ses som ett hot mot den egna kulturen. När man lever med dubbla kulturer kan man få en känsla av att man missgynnar den ena kulturen om man ger för mycket respekt till den andra (Levitt, 2009).

Celeste et al. (2016) skriver att det kan vara avskräckande att bryta mot normerna kring ackulturation som finns hos medlemmarna i sin minoritetsgrupp, eftersom detta kan leda till att man avvisas av sina kamrater. Man kanske av denna anledning inte alltid tar sig an det svenska, även om man är öppen för det. Samspelet mellan människor påverkar i stor grad, men det gör även samspelet mellan människor och samhället. Sam & Berry (2010) diskuterar hur det kan uppstå en negativ cykel av ömsesidiga attityder mellan samhället och invandrare. Om invandrare förväntar sig att bli avvisade av samhället så är det mer troligt att de avvisar samhället och även det omvända förhållandet. Detta kan även kopplas till diskriminering. Mer upplevd diskriminering gör en mer benägen att föredra separation som ackulturationsstrategi

2.4 Sammanfattning

Detta avsnitt utgör den teoretiska grunden för att kunna undersöka samhörighetsproblemet och möjliga lösningar på det Kontaktteorin lyfter vikten av kontakt mellan grupper, medan SIT används för att förstå samhörighetsproblemet och de möjliga orsakerna till det. Resonerandet som SIT för kring in- och ut-grupper visar potentialen för att en större in-grupp i form av en gemensam nationell identitet kan minska negativa attityder och föra samman grupper. Det leder oss in på liberal nationalism. Denna teori motiverar varför det är viktigt med en gemensam nationell identitet samt vad den bör grunda sig på. Ackulturationsteorin och de fyra ackulturationsstrategierna används för att kartlägga respondenternas anpassning samt ge bakgrund kring etniska gruppers samspel och anpassning.

3. Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att undersöka möjliga lösningar på samhörighetsproblemet i Sverige och specifikt behovet av en gemensam nationell identitet i enighet med liberal nationalism. Jag kartlägger reflektioner kring detta genom kvalitativa samtalsintervjuer hos unga svenska integrerade män med utländsk bakgrund. Utgångspunkten är hur man kan skapa en ökad sammanhållning och gemenskap i Sverige och genom detta minska splittring och segregation. Forskningsfrågorna blir två till antalet. Den första är av öppen karaktär och undersöker spontana reflektioner kring samhörighetsproblemet och möjliga lösningar på det och den andra är mer specifikt inriktad på liberal nationalism som vägen framåt och undersöker respondenternas reflektioner kring just den lösningen.

Vad hade kunnat lösa samhörighetsproblemet i Sverige?

Är liberal nationalism och tanken om en gemensam nationell identitet en lösning på samhörighetsproblemet?

4. Metod

4.1 Samtalsintervjuer

Den valda forskningsdesignen är av kvalitativ karaktär där semi-strukturerade samtalsintervjuer genomfördes digitalt över ett telefonsamtal. Detta lämpande sig eftersom jag ville undersöka personers egna reflektioner och resonemang kring samhörighetsproblemet och liberal nationalism. Fokuset vid samtalsintervjuer ligger inte på att redovisa svaren i form av frekvens och siffror utan snarare att åskådliggöra och visa vilka resonemang och reflektioner som förekommer, samt visa hur människor uppfattar sin värld (Esaiasson et al. 2017, ss. 261–263). Det är inte respondenterna i sig som är av intresse, utan de resonemang och tankar som framförs av dem (Esaiasson et al. 2017, s. 271).

Fördelen med samtalsintervjuer är att de ger bra möjligheter att registrera svar som man inte väntade sig och även sprida ljus över saker som man tagit för givet eller som är ”osynliga”. Möjligheten ges även till uppföljning genom bland annat följdfrågor, vilket gör att man kan dyka djupare när något intressant uppdagar sig (Esaiasson et al. 2017, ss. 260–263). Komplexiteten hos fenomen som samhörighetsproblemet och nationell identitet gör att en hel

del intressanta detaljer hade kunnat missas med en design med mer enkla svarsalternativ som exempelvis en enkätundersökning.

Vid en digital intervju på detta vis är intervjupåverkan mindre, det vill säga påverkan som intervjuaren och intervjusituationen har på respondentens svar. Ward et al. (2015) fann i en studie att respondenter ofta tyckte det var lättare att öppna sig vid digitala intervjuer eftersom de inte kände sig lika dömda eller skrämda. De menade också att de kunde fokusera mer på rösten och frågorna i stället för intervjuarens ansikte. Det som dock blir lidande är det levande samtalet som kan bli mer krystat och inte lika dynamiskt, då man inte kan läsa av varandra på samma sätt.

4.2 Urval

Intensitet i urvalet innebär att man väljer de personer med stark erfarenhet av det undersökta fenomenet. Maximal variation innebär att man gör urvalet för att få med en bred grupp av erfarenheter som kan påverka respondenternas tankar kring fenomenet som undersöks (Esaiasson et al. 2017, ss. 269–270). Min utgångspunkt var att finna personer med egna erfarenheter av att kämpa med samhörighetsproblemet. Av denna anledning lade jag fokus på respondenter med utländsk bakgrund eftersom de inte innehar den automatiska samhörigheten med Sverige man får av att vara etnisk svensk. Jag har specifikt utgått från personer som jag själv tror har fått kämpa med samhörighetsproblemet baserat på att jag kände dem i unga år och ville undersöka hur de tänker idag. Detta var för att ha en riktning på urvalsprocessen och skapade ett intensivt urval med låg variation.

Urvalet smalnades även av till att endast behandla män och specifikt unga män. Detta motiveras av att det ofta är unga män och pojkar som har adaptionsproblem och det har visat sig finnas en överdödlighet hos pojkar (våld, olyckor och självmord) som kan bero på orsaker sammankopplade till utsatthet (Jonsson et al. 2022, s. 207). Därför resonerade jag att integrerade unga mäns tankar kanske kan vara extra lätt för icke-integrerade unga män att relatera till. Nedan följer en tabell med information om respondenterna.

	Kön	Ålder	Härkomst	Sysselsättning
Respondent 1	Man	23 år	Marocko	Jobbar
Respondent 2	Man	25 år	Turkiet	Jobbar
Respondent 3	Man	25 år	Turkiet	Jobbar
Respondent 4	Man	25 år	Kap Verde	Jobbar
Respondent 5	Man	25 år	Serbien	Jobbar
Respondent 6	Man	25 år	Serbien	Jobbar
Respondent 7	Man	25 år	Kroatien/Bosnien	Jobbar

Förvånansvärt många attityder verkar ha ändrats till en ökad samhörighet med Sverige jämfört med hur jag minns det från tio år sedan. Detta tyder på att ålder och personlig mognad kan vara en faktor för samhörighet med ett land.

För att tydliggöra urvalet placeras respondenterna in i den ackulturationsstrategi som de tolkas uppvisa. Min indelning är lik den som Jonsson et al. (2022, s. 160) gör när de undersöker etnisk identifiering. Identifikation med både Sverige och sitt härkomstland ger strategin integration, identifikation med endast Sverige ger assimilation, identifikation med endast härkomstlandet ger separation och bristen på identifikation med någon av dem ger marginalisering. Alla förutom en respondent uppfattades som integrerade. R7 var den som gick emot strömmen kring samhörighet och identifiering då han inte ansåg sig tillhöra något land, något som visar på marginalisering. Ingen visade tendenser till att känna sig exkluderad i samhället och R7:s hållning var självvald.

4.3 Intervjuguide

Esaiasson et al. (2017, s. 274) skriver att frågorna i en intervjuguide bör vara korta, lätta att förstå och utan akademisk jargong, något jag har försökt att tänka på. Min intervju strukturerades enligt fyra teman. Det första temat behandlade några uppvärmningsfrågor för att få i gång konversationen och skapa en avslappnad intervjusituation. Det andra temat handlade om synen på svenskhet och respondenternas egen identifiering med den. Det tredje temat

behandlade respondenternas spontana reflektioner kring samhörighetsproblemet och möjliga vägar framåt. Det sista temat undersökte reflektioner kring liberal nationalism och en gemensam inkluderande nationell identitet, där respondenterna tillfrågades direkt om detta. Intervjuns struktur var semistrukturerad i form av att jag utgick från intervjuguiden, men inte följde den nitiskt. Det fanns utrymme för uppföljningsfrågor och tolkande frågor, samt vissa små omformuleringar för att bättre knyta an till samtalet.

4.4 Genomförande och begränsningar

Respondenterna söktes upp via sociala-medieplattformen Facebook. Jag tog kontakt med dem genom att skicka ett meddelande med undran om de ville vara med i en studie till min kandidatuppsats. Jag förklarade även kortfattat vad studien skulle handla om. Min utgångspunkt var att hitta personer med erfarenhet av samhörighetsproblemet och därför valdes personer med utländsk bakgrund. Jag tog även kontakt med vissa personer som jag personligen upplevde inte kände sig som en del av Sverige under yngre år. Intervjuerna genomfördes via ett telefonsamtal på Facebook där videofunktionen inte användes, vilket gjorde det till ett vanligt telefonsamtal. Citaten har i viss mån redigerats genom korrigering av grammatik, talspråk, upprepningar och tilläggsord som ”typ” och ”liksom”. Kontentan av vad respondenterna menar har dock inte påverkats. Respondenterna utlovades anonymitet och påmindes om att deras deltagande var helt frivilligt och när som helst kunde avslutas. De tillfrågades även om det gick bra att spela in intervjuerna, varpå svaret var ja i samtliga intervjuer.

Studiens interna validitet anses vara hög. Esaiasson et al. (2017) definierar intern validitet som möjligheterna att dra slutsatser utifrån de begränsade analysenheterna för studien. Den externa validiteten, möjligheterna att generalisera slutsatserna som dragits från analysenheterna till någon form av större population (Esaiasson et al. 2017), anses vara relativt låg. Det låga antalet respondenter i kombination med att representation och maximal variation inte tagits hänsyn till gör det svårt att dra några generaliserande slutsatser. Respondenterna var relativt lika i ålder, sysselsättning och kön. Studiens huvudsyfte är dock inte att dra några generaliserande slutsatser, utan snarare att påvisa reflektioner som finns för att väcka tankar och inspirera till möjliga vägar framåt på samhörighetsproblemet. Vi får även reflektionerna från vad som kan anses vara en central grupp för ämnet.

En möjlig begränsning och etiskt dilemma i min studie kan vara att jag kände många av de individer som jag intervjuade. Av den anledningen är det fullt möjligt att de höll tillbaka eller

vinklade sina svar för att inte uppfattas på ett visst sätt eller för att inte hamna i konflikt med mig. Det är kanske enklare att vara helt öppen mot en främling och man kanske inte bryr sig lika mycket vad den personen tycker om en. Däremot upplevdes deltagarna kunna säga emot mig som intervjuare eftersom det då och då framkom att vissa inte trodde på exempelvis en gemensam nationell identitet.

Det finns en risk att jag omedvetet har talat för liberal nationalism utan att jag tänkt på det, vilket givetvis kan ha påverkat deras svar. Vid en återblick av intervjuerna kunde jag även ha pratat mindre själv och lämnat mer tystnad och utrymme för respondenterna själva att resonera. Ibland försökte jag kanske hjälpa dem på traven lite väl mycket.

5. Resultat

Resultatdelen kommer att disponeras i tre teman och innehåller underliggande kategorier. Ibland tillkommer även fler nivå av underkategorier. Det *första* temat syftar till att visa på behovet av en gemensam inkluderande nationell identitet i enighet med det liberalnationalistiska perspektivet. Detta görs genom att undersöka synen på svenskhet och hur respondenterna förhåller sig till den, samt hur fenomenet om flera kulturella influenser och nationella identiteter visar sig. Det *andra* temat innefattar respondenternas (R) spontana reflektioner om samhörighetsproblemet och möjliga lösningar på det. Här undersöks utformningen av den gemensamma nationella identiteten och förutsättningar för att bli en del av den, samt vägar framåt. Det *tredje* temat undersöker specifikt respondenternas reflektioner kring liberal nationalism och tanken om en gemensam inkluderande nationell identitet.

5.1 Tema 1: Synen på svenskhet – Behovet av en gemensam nationell identitet

Analysen under det första temat bygger på den inledande frågan som ställdes om respondenternas syn på svenskhet. Reflektionerna visade på behovet av en gemensam nationell identitet där två framträdande anledningar uppdagades. Den första var att den etniska synen på svenskhet var dominerande, något som blir exkluderande gentemot en stor del av Sveriges befolkning. Många är inte etniskt svenska och kan aldrig bli det. Den andra var innehavandet av flera nationella identiteter och kulturella influenser, vilket gör samhörigheten med Sverige mer komplex. Detta utmynnade i två kategorier: *Svenskhet rotad i etnicitet* och *Flera nationella identiteter och kulturella influenser*.

5.1.1 Svenskhet rotad i etnicitet

Det är svårt att komma ifrån den etniska aspekten när man försöker definiera en nationalitet. Även om liberal nationalism försöker flytta fokus till det kulturella och samhälleliga (Gustavsson, 2019; Miller, 2020, s. 33; Lind, 1994), finns tankegångarna kvar för många. Eftersom den etniska definitionen av nationell identitet är exkluderande i sin natur, pekar detta starkt mot behovet av en mer inkluderande liberalnationalistisk nationell identitet. Respondenterna som lyfte det etniska resonemanget tolkades alla mena att svenskheten grundar sig i etnicitet och utseende och att de inte inkluderade sig själva i den. De uttryckte detta med lite olika ord, men innebörden uppfattades vara densamma. Nedan följer två typiska utsagor från R5 och R7:

”Det jag tänker på egentligen med svenskhet, det kanske är lite fel, men det är en egentligen blond och blåögd pojke. Men det är la för att man har växt upp på det sättet, att det är det som är en svensk, ljus.” (R5)

”Jag hade aldrig kunnat klassa mig själv som svensk med tanke på att jag har rötter från andra länder […] Jag tror inte det är någonting du kan bli. Det är inget dåligt eller bra, men det är så jag resonerar. Om jag kommer från ett annat land kan jag aldrig bli svensk och det är inget fel eller bra.” (R7)

Kanske är den etniska typen av svenskhet något som oundvikligen alltid kommer att existera. En svenskhet som oundvikligen är exkluderande och som oundvikligen ger en extra samhörighet med Sverige. Som R7 uttryckte det: *”* […] *Om jag kommer från ett annat land kan jag aldrig bli svensk och det är inget fel eller bra”*. Etnicitet är något absolut som inte är föränderligt. Du kan aldrig bli etnisk svensk om du har utländsk härkomst och så är det. Däremot kanske man inte behöver lägga någon värdering i det. Kanske kan man acceptera att så är fallet och tillåta denna version att existera samtidigt som man är noga med att det inte är den enda svenskheten som finns. Varför skulle man inte kunna respektera etnisk svenskhet och samtidigt ha en inkluderande, mer kulturell definition kring gemensamma värden som kultur och värderingar?

5.1.2 Flera nationella identiteter och kulturella influenser

Vissa individer har influenser från mer än en kultur och kan inneha andra nationella identiteter än den svenska. Samtidigt som man ska värna om sin härkomstkultur ska man anpassa sig och

ta sig an kulturen i landet man bor, vilket kan leda till att olika referenspunkter hamnar i konflikt (Levitt, 2009). Det kan här uppstå så kallad ackulturativ stress (Berry, 2005). Resonemang som tyder på risk för ackulturativ stress var vanliga hos respondenterna. R2 är ett exempel på det: *”Det här med mellanförskapet som man lever i, det här med turk, svensk […] Man är inte turk när man åker till Turkiet och man är inte helt svensk enligt vissa när man är här”.* Det R2 säger visar på svårigheterna med flera kulturella influenser och nationella identiteter. Det finns en risk att man hamnar i något slags tomrum mellan landet man bor i och sitt härkomstland, något som R2 beskriver som *”mellanförskap”*. Ackulturativ stress kan bli ett resultat av detta.

Även om flera uttryckte en stark samhörighet till sitt härkomstland, var det även vanligt att man kände en samhörighet till Sverige också. Ett vanligt argument var att man var född i Sverige och levde sitt liv här. R5 säger: *”Alltså för mig är Sverige hemma eftersom jag är född här. Det är här jag har spenderat mesta dels av min tid, även om jag har åkt ner till Serbien i korta perioder och har familj där så är det fortfarande Sverige där man tillhör”*. Man kan se likheter med liberal nationalism här, då ett av kriterierna för den nationella identiteten är att det ska finnas en koppling till det geografiska hemlandet.

Det framgick av respondenterna att man ofta känner starkare samhörighet med sitt härkomstland än med Sverige. Detta är förenligt med Erez (2020) beskrivning av att inte är helt ovanligt att så är fallet för individer med utländsk bakgrund. R2 visade upp sådana tendenser: *”Man känner starkare band till Turkiet helt ärligt. Typ landslaget kan jag ge exempel, fotboll, så hejar jag ju mer på turkiska landslaget när de spelar. Jag får mer känslor när de spela än Sverige”*. Erez (2020) lyfter en intressant fråga kring detta: Hur mycket kan man begära att invandrargrupper ska göra landet de bor i till sin primära tillhörighet när det ofta finns starka kopplingar kvar till hemlandet? En fråga utan ett enkelt svar.

Det är också möjligt att inte känna samhörighet med något land alls. Enligt ackulturationsteorin är detta ett uppvisande av strategin marginalisering. R7 är ett exempel på en individ som är självvalt marginaliserad och han skiljer sig markant från de andra respondenterna i sitt resonerande: *”Jag förknippar mig inte med något land. Jag lever här, frågar folk vart jag kommer ifrån och du är utomlands kanske du säger Sverige med tanke på att du bor där, men jag förknippar mig inte med något land i världen. Jag kunde inte bry mig mindre vart jag kommer ifrån så sätt.”* En fråga som uppstår är om det är eftersträvansvärt att fokusera på samhörighetsproblemet kring självvalt marginaliserade individer. De har ju själva valt det och så länge de inte är en allt för stor grupp lär det inte påverka sammanhållningen i landet

nämnvärt. Är marginaliseringen inte självvald utan ett resultat av bristande möjligheter, blir självklart diskussionen helt annan. Då bör orsaker och åtgärder undersökas.

5.1.3 Sammanfattning

I det första temat har jag undersökt behovet för liberal nationalism och en gemensam nationell identitet. Detta har gjorts genom att utgå från de två framträdande delarna som uppkom när jag frågade respondenterna om deras syn på svenskhet (att svenskheten ofta ses som rotad i etniciteten och att många innehar flera nationella identiteter och kulturella influenser). Den etniska definitionen av identitet stänger ute väldigt många från gemenskapen och att ha fler nationella identiteter och kulturella influenser försvårar samhörigheten med landet man bor i.

5.2 Tema 2: Spontana reflektioner kring samhörighetsproblemet

Analysen här bygger på mina frågor om möjliga lösningar på samhörighetsproblemet, där respondenterna fick reflektera spontant. Tre kategorier om vad som är viktigt kring samhörighetsproblemet kommer att behandlas. Först handlar det om individens egen vilja till en ökad samhörighet och om respondenterna tror att den generellt sätt finns hos folk eller inte. Sedan handlar det om att veta vad det är man ska bli en del av. Aspekter som lyfts fram är: vikten av att det finns en historia man relaterar till, att dramatisera Sverige och dess historia, och att våga vara stolt. Innehållet av det gemensamma samt hur man ska förmedla och lyfta fram det diskuteras. Tills sist handlar det om förslagna vägar framåt. Förslagen som förs fram är: anpassning, ökad kontakt, mer initiativ från svenskar, att jobba mot fördomar och upplevda orättvisor.

5.2.1 Den egna viljan

Den första kategorin fokuserar på individens egen avsikt till en ökad samhörighet, en fråga som delar respondenterna: *”Alla som har en utländsk bakgrund vill faktiskt lära sig mer och ansluta sig till det svenska samhället, men då gäller det att svenska samhället måste vara villiga att bjuda in dem. Att vara lite inbjudande och jag tror att vårt problem i Sverige ligger på att vi är tillbakadragna och inte tar det första steget”* (R1). Svaret från R1 verkar visa att han tycker att viljan finns hos alla individer att stärka samhörigheten och att problemet ligger hos

majoritetskulturen Sverige att vara mer inkluderande och välkomnande. Givetvis har Sverige också ett ansvar i processen.

R5 ser frågan på ett annat sätt: *”Jag tror inte alla vill bli en del av Sverige, vissa anstränger sig inte och kämpar inte. De vill leva i sina egna kulturer.”* R5 lägger fokus på den andra sidan, alltså individerna som behöver anstränga sig för att komma in i det svenska. Han tror inte alls att alla vill bli en del av Sverige. Hans uttalande är egentligen tvådelat. Dels handlar det om att individer inte kämpar och dels handlar det om att individer vill leva i sina egna kulturer.

SIT beskriver att människor tenderar att föredra sin egen in-grupp före andra (Scheepers & Ellemers, 2019; Stets & Burke, 2000; Trepte & Loy, 2017) vilket kan förklara varför folk helst vill leva i sin egen kultur, om det är så som R5 säger. Det är även förenligt med Kwans (1997) resonemang om etniska identiteter och att de med samma etniska identitet hålls ihop av att de delar ett etniskt, socialt och kulturellt arv. Som följd kan man komma att föredra dess medlemmar och kulturella mönster. Om den första delen av citatet om att folk inte kämpar stämmer, kan det vara till fördel att öka incitamenten till att få en ökad samhörighet till Sverige. Hur gör man det eftertraktat? Hur gör man det till något eftersträvansvärt? Vad innebär det? Den här diskussionen kommer att lyftas i nästkommande kategori om att veta vad man blir en del av.

5.2.2 Att veta vad man blir en del av

Ibland kan ett hinder för samhörigheten vara oklarheten kring vad som innefattas av det gemensamma. Den andra kategorin handlar alltså om vikten av att faktiskt veta vad det är man ska bli en del av. Vidare handlar det även om att försöka göra det gemensamma till något värdefullt att bli medlem i. Jag har urskilt tre förhållningssätt som alla passar in i kategorin *”Att veta vad man blir en del av*”. Dessa kan kopplas till den tidigare kategorin genom att de kan öka individens vilja till deltagande i svenskheten. Förhållningssätten agerar som underkategorier och består av: att hitta en historia man relaterar till, att dramatisera Sverige och dess historia och att våga vara stolt.

En historia att relatera till

En aspekt där samhörighet går att finna är historian. Det kan vara nyttigt att finna en gemensam historia som fler grupper kan relatera till, även de som inte är etniskt svenska. För att åstadkomma detta krävs det förmodligen att man anpassar porträtteringen och fokusområdena

av landets historia. R2 föreslår att i stället för att enbart fokusera på traditionell svensk historia som vikingatiden, tempelriddarna, folkhemmet och bondesamhället, kan det vara värdefullt att även lägga fokus på mer modern historia som invandrare kan relatera till:

”Politiker borde prata mer om det, typ den gemensamma svenska historian. För jag kan ju inte relatera någonting till vikingarna, jag kan ju relatera till annat. Jag kan ju känna känslor för just den här gemenskapen som började efter 60 och 70-talet, det här när folk från olika slag möttes här i Sverige”. Specifikt syftar R2 på invandringens betydelse för Sverige: ”*Lyft upp det helt enkelt och vad det betytt för den svenska ekonomin och svensk historia, just invandringen, den tidigare (arbetskraftsinvandringen på 60–70-talet)”.* R2 uttrycker att detta hade gjort att fler med utländsk härkomst kan relatera till saker och känna att de har betytt någonting för folket och landet.

Fler positiva gemensamma nämnare att enas kring går att finna, vilka ofta kan ses ur ett historiskt perspektiv. Värderingar är ett exempel som även återfinns i Millers (1995) och Gustavssons (2019) definition av nationell identitet. R2 säger så här kring värderingar: *”Vikten av varför man ska vara stolt över Sverige, för att Sverige hjälper så många människor. Där har du en gemensam historia, någonting man kan relatera till, något som gör så att Sverige ger känslor för dig”.* Poängen R2 försöker göra tolkar jag vara att värderingar som medmänsklighet, hjälpsamhet och solidaritet kan ses som svenska och att det är något individer kan relatera till. På så vis kan det bli en del av den gemensamma historian, vilket R2 konkret uttrycker.

Dramatisera Sverige och dess historia

Vidare hade en mer dramatisk och passionerad beskrivning av Sverige och dess historia kunnat väcka starkare känslor hos människor. R2 lyfter att det är något som Turkiet lyckats göra och att det är en anledning till att han känner starkare koppling dit: *”I Turkiet är det väldigt mycket känslosamt, det här med landet, folket och allting det där. Så man känner ett starkare band med Turkiet för att det drar dig och det beror helt enkelt på den strukturen. Det beror också på historia. Turkiets situation är väldigt mycket mer dramatiserad än Sveriges. I Sverige så får man inte samma känsla.”*

Jag tolkar det som att R2 menar att svenskar bör föra in mer passion när man pratar om landet och dess historia. Att man vågar glorifiera och dramatisera saker som exempelvis hur Sverige

gått från ett fattigt bondesamhälle till ett av de mest välställda länderna i världen. Den inkluderande formen av nationalism som liberal nationalism vidhåller, öppnar dörren för att denna stolthet kan göra ett medlemskap i nationen mer inbjudande och eftertraktat. Ingen stängs ute baserat på etnisk eller historiskt ursprung.

Passion och stolthet smittar av sig. Detta är en väldigt viktig nyckel enligt mig. Jag ska ge ett exempel utanför ämnet för att tydliggöra det hela: Låt säga att jag har en kompis som inte är speciellt insatt i fotboll. Jag vill övertyga honom om att börja heja på samma fotbollslag som jag. Om min argumentation går i linje med: *"Jo men de är väl helt okej. Det funkar väl antar jag"* väcker det kanske inte ett jättestort intresse. Om argumentationen däremot går i linje med: *"Jag älskar den här klubben, den är en viktig del av min identitet till och med! De har så passionerade fans som alltid står bakom laget och de har vunnit guld i ligaspelet",* kommer förmodligen hans intresse att börja heja på fotbollslaget att bli större. Samma princip kan appliceras i fallet om att stolthet och passion för landet kan göra samhörighet med det mer värdefullt och attraktivt.

Att våga vara stolt

För att kunna visa stolthet och passion krävs det givetvis att man vågar göra det. Det framkom av mina intervjuer att det är viktigt att våga, men att man i Sverige ibland kan uppfattas som lite för feg och försiktig. R5 diskuterar detta och lyfter möjliga anledningar till det: *"Alltså det är många som skäms. Det känns som att svenskar oftast inte vågar stå på sig för sig själva. De har ibland nästan sålt bort sin kultur känner jag, för att de ibland kan upplevas som lite rädda eller rädda för att såra andra. Oftast rädda för att bli kallade för typ rasist för att man värnar om sitt. Ibland känner man att de egentligen bara borde stå på sig lite. Om man kollar på andra länder och hur du ska respektera och förhålla dig till deras regler och allting så känner jag ibland bara att de (svenskar) är lite för fega."*

Vidare tillfrågas han om en utökad stolthet för Sverige kan leda till att fler vill bli en del av svenskheten, varpå han svarar: *"Ja, jag tror faktiskt det. Om man hade haft någon typ av identitet eller typ det här är verkligen en svensk. Så som många vill göra allt för att flytta till USA och bli amerikaner. Sverige eller svenskar borde också vara lite stolta över att vara svenskar".* Hans resonemang går hand i hand med liberalnationalismens syn om en gemensam nationell identitet som är inkluderande (Gustavsson, 2019).

I dagens polariserade debattklimat är det inte ovanligt att det dras likhetstecken mellan nationalism och rasism. Främlingsfientliga och populistiska tankegångar har vuxit i samhället under framför allt de senaste åren (Rodrik, 2018) och kan vara en delförklaring. R2 lyfter detta vid frågan om en förhöjd stolthet för Sverige som en väg för ökad samhörighet: *”Det kan det absolut vara. Men det är också lite känsligt eftersom den här linjen mellan nationalism och rasism har minskat så mycket i politiken de senaste tjugo åren att man inte märker någon skillnad. Ifall någon skulle prata lite nationalistiskt blir den personen rasiststämplad. Det är ju tyvärr så.”*

Hur ska man då tydliggöra att man inte behöver se ner på andra för att man är stolt över och älskar sitt land? Daniel (2022) skriver om liberal nationalism som en möjlig lösning som kan kontrollera för ojämlikhet, politisk polarisering, misstro och andra nutida samhälleliga utmaningar. Hon menar att det kan fungera som medelvägen mellan högerpopulism och nyliberal hyperglobalism. Med utgångspunkt i detta kan liberal nationalism alltså vara enande ur en politisk synvinkel och hjälpa till att särskilja viktiga begrepp som nationalism och rasism.

5.2.3 Föreslagna vägar framåt

I de tidigare kategorierna under detta tema har jag diskuterat vad som krävs för att komma framåt. Nu kommer det att handla om hur man ska komma framåt. Totalt kunde fyra specifika förslag kring lösningar urskiljas. Ett förslag var, i enighet med kontaktteorin, att öka kontakten mellan grupper. Ett annat var att anpassa sig och ta seden dit man kommer, där även tuffare krav från majoritetssamhället efterfrågades. Ett tredje var mer öppenhet och initiativtagande från svenskar som hade kunnat underlätta kontakten och relationen mellan majoritets- och minoritetsgrupper. Ett sista förslag var att jobba mot fördomar och upplevda orättvisor.

Ökad kontakt mellan grupper

Enligt kontaktteorin kan social kontakt mellan majoritets- och minoritetsgrupper minska negativa attityder mellan dem och öka samhörigheten (Bentsen, 2022)**.** Respondenterna lyfte flera olika saker som kan öka kontakten mellan människor. För det första kan man ha gemensamma aktiviteter och gemensamma mål. R1 säger: *”Skapa aktiviteter som för samman de här olika människogrupperna. Att det är en faktor utanför som skapar de här gemensamma*

grejerna”. Det kanske till exempel kunde vara en utomstående faktor som en fotbollsturnering där skolor från olika områden blandar lagen mellan sina klasser.

För det andra kan man blanda den geografiska placeringen av olika grupper. Boendesegregationen och de parallella samhällsstrukturerna är en het potatis i Sverige och är värd en hel uppsats för sig själv. R3 uttrycker: *”En grej kan också vara att inte ta och lägga alla på samma ställe heller. I våra förorter är det nästan bara invandrare. Att ha en blandning där också, med både svenskar och invandrare i stället för att ha invandrartäta ställen och svensktäta ställen.”* Detta hade enligt R3 kunnat leda till att man får en annan bild av andra grupper. För det tredje kan man ändra vilka människor man har omkring sig och umgås med, vilket R6 var inne på.

Slutligen kan man även försöka finna gemensamma intressen för att öka kontakten mellan grupper. R1 resonerar: *” […] Många människogrupper har väldigt svårt att komma i kontakt med varandra ifall de är från två helt olika världar. Så att det är genom gemensamma nämnare man kan komma i kontakt med varandra och bara prata allmänt”.* Om man exempelvis har två personer som gillar fotboll har man lite gemensamma nämnare att bygga på, som R1 är inne på. Men frågan är om så alltid är fallet? Ibland kanske inte intressen, personligheter eller åsikter mellan personer klaffar. Vad gör man då? Det är detta tomrum som liberal nationalism och en gemensam nationell identitet kan fylla. Man kan i sådant fall ha vissa grundläggande gemensamma nämnare med alla oavsett vem individen i fråga är.

Anpassning

Något återkommande i intervjuerna var att det kräver en anpassning hos individen för att dennes samhörighet med Sverige ska öka. Berry (1997) menar att den ackulturerande individen bör göra anpassningar kring aspekter som inte är förenliga med majoritetskulturen. Högre krav från majoritetssamhället kan vara ett sätt att införliva detta. R5 verkar hålla med om det ovan nämnda: *”Alltså egentligen handlar det om anpassning, du har kommit till ett nytt land. Du måste försöka, visst du kan ha kvar ditt sätt att leva på, men samtidigt har du valt att komma till ett annat land och då får man ändå respektera normer och regler i landet du är i. Det gäller för alla länder egentligen, det ska inte spela någon roll vart man är tycker jag, men är man i Sverige får man på något sätt försöka vara en del av det svenska samhället och inte skapa sin lilla egna minikultur utanför. Man kan ändå behålla sitt men försöka leva sig in i det nya.”*

Är det du tänker att Sverige skulle ställa högre krav på anpassning till det svenska samhället?

"Ja, jag tror det hade hjälpt. Då menar jag inte att man ska tvingas till något speciellt utan det handlar mest om att följa regler och försöka bli en del av samhället på något sätt. […] Man får ändå försöka anpassa sig lite tänker jag, för det är oftast så det funkar i stor del av andra länder" Möjligen krävs vissa incitament och en kravbild från majoritetssamhället för att få fler att anpassa sig. Det krävs även att man blir informerad ordentligt, något som skulle kunna ske genom allmänna utbildningar om Sverige, vilket R6 föreslår.

Mer initiativtagande från svenskars sida

En sak som Sverige och svenskar kan göra är enligt några av respondenterna att försöka vara mer öppna och ta mer initiativ. Utan dessa drag kan det bli svårare att få kontakt med svenskheten och få svenska influenser, vilket kan försvåra samhörigheten med Sverige. R1 säger om svenskhet: *"Det är ett tillbakadraget folk som inte gärna tar första steget. Man vill leva i sin zon med dem man redan känner, kanske inte jätteintresserade av att skapa kontakter runt om i miljöer där de inte är bekväma."* Resonemanget från R1 tyder på att svenskar av honom upplevs som svåra att komma nära.

Jobba mot fördomar och upplevda orättvisor

En studie av Ahmadi et al. (2022) visade att unga individer rekonstruerar sina identiteter utifrån hur majoritetssamhället ser och behandlar dem. När en individ då upplever systemet som orättvist eller känner sig diskriminerad, kan detta påverka känslan av samhörighet med landet och även vilja till det. Detta kan även ligga till grund för vilken ackulturationsstrategi man föredrar, då diskriminering har visat sig vara kopplat till strategin separation (Berry & Sam, 2010). R1 menar att många har en orättvis syn på samhället:

"Jag tror det har lite med det att man har det här orättvisa tänket och orättvisa känslan i samhället om att heter du Axel Svensson eller Andersson så kanske du har lättare i samhället att få jobb och annat än om du heter Mohammed. Jag tror det skapar lite den klyftan, att man tänker 'alltså de har det så jäkla lätt'. Det gör att man blir lite avundsjuk på det. Att de ska ha det lättare". Sam och Berry (2010) skriver att man är mer benägen att avvisa samhället om man

själv känner sig avvisad av det, och har man det ”*orättvisa tänket”* som R1 uttrycker, är detta en stor risk.

Om man upplever sig diskriminerad är det möjligt att man börjar ge igen. R3 säger: *”Jag tror det där med ’den där svensken, den där svartskallen’, jag tror bara det är sättet man slår tillbaka för det man får höra”*. Någonstans behöver denna negativa cykel brytas, så det kanske är lönlöst att peka finger mot någon grupp. I stället kan man försöka vara den som bryter mönstret. Detta leder oss in på fördomar. Fördomar kommer förmodligen alltid att finnas då de är en förenkling vi människor gör av vår verklighet för att bland annat spara kognitiv energi (Macrae et al. 1994). De kan dock fortfarande vara ett problem och ett hinder för samhörigheten i ett land. R5 fokuserar på fördomar i diskussionen om vägar mot en ökad samhörighet med Sverige: *”Det är egentligen först att få bort sina fördomar om alla. Det gäller åt båda hållen (invandrare och svenskar)"*. Han uttrycker samtidigt att detta känns svårt, men att man bör försöka att inte dra alla över en kam och försöka ta del av varandras kulturer.

5.2.4 Sammanfattning

I tema två har jag först gått igenom vad som krävs för att ta sig framåt kring samhörighetsproblemet. De två viktigaste fynden var individens vilja till samhörighet och att veta vad det är man blir en del av. Sedan har jag diskuterat hur man faktiskt kan ta sig framåt genom de spontana reflektionerna kring lösningar. Sammanfattningsvis följer nedan en tablå där de olika kategorierna och underkategorierna från temat sammanställs (resonemanget om värderingar från kategorin ”*En historia att relatera till”* har även tagits med). De delas in utifrån de fem dimensionerna i Gustavssons (2019) typologi av en liberal nationell identitet (baserad på (Miller, 1995)). Uppdelningen sker utifrån vilken dimension som är mest relevant för respektive kategori. Respondenternas spontana reflektioner var ofta väl förenliga med liberal nationalism, något som tablån nedan visar.

Tron på en gemensam tillhörighet	Koppling till nationens historia	Delad aktivitet
Olika typer av svenskhet	Dramatisera Sverige och historian	Mer initiativ från svenskar
Den egna viljan	En historia att relatera till	Minska fördomar och orättvisor
		Ökad kontakt

Relation till gemensamt geografiskt hem	Gemensam offentlig kultur
Våga vara stolt	Anpassning
	Värderingar *(inom kategorin*: *"en historia att relatera till")*

5.3 Tema 3: Reflektioner kring liberal nationalism

De tidigare två teman grundar sig på mina frågor om respondenternas syn på svenskhet och deras egna spontana reflektioner kring samhörighetsproblemet. Detta tema utgår från den del av intervjuerna där jag frågar respondenterna om vad de tycker konkret om liberal nationalism och en gemensam nationell identitet. Respondenterna var mer kritiska nu när de tillfrågades specifikt om liberal nationalism än när de fick resonera fritt. Resultatet var dock blandat under det här temat, där både kritiska och instämmande förhållningssätt hittades. De kritiska och de instämmande ingångarna blir de två kategorierna som temat delas in i. Två resonemang för en gemensam nationell identitet och tre emot hittades och de blir underkategorierna.

5.3.1 Instämmande reflektioner

Viktigt med det gemensamma

I mina intervjuer såg jag positiva reaktioner till att ha saker gemensamt där den nationella identiteten sågs som något man kan enas kring. R4 uppvisar detta tankesätt och lyfter även vikten av deltagande: *"Exakt det är det jag syftar mest på. Så att man har gemensamt språk och värderingar och ja gemensamma mål. Att man är här, man är i Sverige, så man får ju ta det som de har här. Fira midsommar och alla de grejerna".* Just den delen av citatet om

deltagande i traditioner kan komma onaturligt för någon som inte bär med sig de svenska traditionerna genom sin uppväxt och sina föräldrar. Samtidigt kan bara gesten av att vara med ändå vara något som stärker samhörigheten med Sverige, även om man inte känner kopplingen enda in i själen. Vissa traditioner kanske kan läggas till utöver de man redan har, utan att nödvändigtvis ersätta någon.

Behövs för en stat

Ett annat positivt förhållningssätt var att det kan vara direkt nödvändigt med en gemensam nationell identitet för en stats överlevnad. Gustavsson (2019) skriver att en gemensam nationell identitet är viktig för att människor ska vilja göra uppoffringar för varandra och exempelvis vilja betala skatt till den gemensamma välfärden, något som är nödvändigt för upprätthållandet av en välfärdsstat. R2 uttalar sig så här kring detta: *”Ja, självklart det behövs ju i en stat, att man ska ha ett gemensamt språk, man ska prata svenska och så ska du ha en kultur. Du ska kunna lite svensk historia. Du bor och du tjänar ditt levebröd i Sverige liksom […]”.*

5.3.2 Kritiska förhållningssätt mot liberal nationalism

Genomförbarheten

Huruvida en gemensam nationell identitet är genomförbar ifrågasattes av några respondenter. R6 svarade så här: *”Det kommer ju aldrig att gå, det kommer ju aldrig att bli så”*. Han fortsätter med att måla upp ett scenario för att ge exempel: *”Skulle vi ta en svensk och lägga i rummet med nio somalier och en somalier i rummet med nio svenskar kommer det inte att klaffa helt hundra direkt. För man tänker annorlunda, man har olika värderingar, man tänker på allting på ett annat sätt.”* Min tolkning av R6 svar är att han anser att skillnaderna som finns mellan vissa etniska grupper helt enkelt är för stora för att en gemensam nationell identitet ska vara möjlig. Det är ett sätt att se det, men det kan finnas anledning till försiktig optimism då liberal nationalism aldrig riktigt testats i Sverige (Östbring, 2022, s. 145).

Problembilden

Hur allvarlig denna samhällsutmaning är kan ifrågasättas av vissa. De lyfter ofta fram hur bra det går för Sverige som ett motargument. Hur stort samhörighetsproblemet är ifrågasattes av R7 som även ställer sig kritisk till huruvida en ökad samhörighet med Sverige faktiskt hade hjälpt: ”*Jag tror inte att om alla hade känt sig svenska, att det hade blivit bättre. Vi är ett väldigt multikulturellt land, bland dom mest multikulturella länderna som finns, ändå går det jäkligt bra. Om 100% av befolkningen hade känt sig som svenska, jag tror inte det hade blivit bättre, inte nödvändigtvis”.* Utifrån detta resonemang tjänar det lite till att försöka göra något åt samhörighetsproblemet.

Grundidén

Det framkom även att vissa var kritiska till själva grundidén om att man som individ ska anpassa sig till den större gemenskapen. R3 ställer sig kritiskt till konceptet: *”Jag tycker att det är väldigt viktigt att man accepterar vem man är och vart man är ifrån i stället för att försöka passa in. Men jag tycker det är viktigt att man respekterar. Att du respekterar det jag har, jag respekterar det du har, jag tycker det där hade skapat mer gemenskap än att man skulle tvinga folk in i kulturen man har. Alltså om man kollar historian också, till exempel Ryssland, Turkiet, det har varit länder som har försökt tvinga på minoriteter sin kultur. De har sagt ’okej kulturen ska vara så här’ och jag tycker inte att det blir bra.”*

Liberalnationalism poängterar att ingen tvångsmässig assimilation ska ske och att man inte ska stärka gemenskapen genom att trycka ner eller förstöra för andra grupper (Couture, 1999). Det handlar snarare om att få med sig folk frivilligt. Alla poänger R3 gör bör således även en liberalnationalist kunna ställa sig bakom trots att de är för en gemensam nationell identitet. Den första meningen från R3:s citat tolkar jag som att han tycker att ens härkomst och den man är har ett likhetstecken mellan sig, något som kan göra det svårt för väldigt många människor i Sverige att inkluderas i någon slags gemensam svenskhet. Det finns även de som inte känner att deras etnicitet speglar deras identitet. Det kan vara begränsande att låsa fast identiteten vid etnicitet och härkomst.

Jag exemplifierar för R3 hur man ibland anpassar sig till de kulturella normer som råder i ett land. En resa till Thailand är exemplet och jag lyfter. Jag säger att jag hälsar med händerna ihop när jag är där eftersom det är så seden ser ut i landet. Han tillfrågas hur han ser på detta, varpå

han svarar: *”Men du kan inte tvinga på saker på folk heller. Vi säger att någon kommer från Thailand och han inte är så bekväm med att skaka hand, då tycker jag att det inte behöver vara en gemenskap att skaka hand heller”.* Jag uppfattar det som att R3 menar att gemenskap inte är något som är fixerat, utan som kan variera fritt. Att det inte är något specifikt som råder i något land, utan något som väljs av varje individ.

5.3.2 Sammanfattning

Det som först ska konstateras är att vissa som var positiva till liberal nationalism ändå inte såg det som genomförbart. Detta gjorde att jag klassade de som att vara emot i stället. Det kan konstateras att mer kritiska resonemang mot liberal nationalism följde under detta tema än under det tidigare teman med spontana reflektioner. För att sammanfatta de olika resonemangen och huruvida de var för eller emot en gemensam nationell identitet presenteras de i en tablå nedan.

För	**Emot**
Viktigt för en stat	Inte genomförbart
Viktigt med det gemensamma	Inte ett så stort problem
	Inte för grundidén om anpassning

6. Diskussion och slutsatser

Den här uppsatsen har undersökt möjliga lösningar på samhörighetsproblemet i Sverige utifrån ett liberalnationalistiskt perspektiv. Med samhörighetsproblemet menar jag utmaningarna som uppstår kring att känna samhörighet med ett land om man inte har en etnisk koppling till det. De spontana reflektionerna i intervjuerna var i stor utsträckning kompatibla med liberal nationalism något som påvisas genom en tablå där de placeras in i de olika dimensionerna för en liberal nationell identitet. Reflektionerna utifrån frågan om liberal nationalism var mer kritiska till idén, där svårigheten kring genomförandet var ett genomgående tema. Här finns det dock anledning till försiktig optimism eftersom liberal nationalism inte riktigt har testats i Sverige (Östling, 2022 s. 145). Sammanfattningsvis fastställer uppsatsen behovet av en

gemensam nationell identitet, går igenom förutsättningarna för dess existens, och ger flertalet förslag kring lösningar på samhörighetsproblemet.

Att visa på behovet av att ha något positivt gemensamt att förhålla sig till är ett centralt fynd. Vid stor etnisk heterogenitet behövs i alla fall någonting som skapar samhörighet och flera forskare (Couture, 1999; Gustavsson, 2019; Lind, 1994; Miller, 1995; Östbring, 2022) föreslår att en bredare inkluderande nationell identitet bör vara det som enar. Förutsättningarna för lösningar på samhörighetsproblemet som framkom var för det första att den egna viljan finns och för det andra att veta vad man blir en del av. Det sistnämnda innehåller både aspekter kring att tydliggöra det gemensamma och att lyfta fram det gemensamma och göra det värdefullt och åtråvärt.

Ett kärnargument var att hitta en historia att relatera till för icke-etniska svenskar, då de inte nödvändigtvis känner något för exempelvis vikingarna eller tempelriddarna. Konkret förslogs det att man bör fokusera mer på modern svensk historia som även icke-etniska svenskars förfäder varit en del av. Specifikt föreslogs det att betona arbetskraftsinvandringens betydelse för Sverige mer. Vidare gavs flera reflektioner kring hur man kunde göra den gemensamma nationella identiteten mer eftertraktad, där kärnan var att lyfta fram Sverige på ett positivt sätt. De olika sätt som framkom kring genomförandet av detta var: att dramatisera Sverige och dess historia, ge en mer passionerad bild och att våga vara stolt. Den stora nyckeln är här enligt mig att passion är smittsamt och kan påverka andra.

En slutsats som jag landar i är att en mer utökad och inkluderande svensk nationell identitet bör fungera som ett tillägg snarare än en ersättning till den mer etniska definitionen som finns idag. Den främsta anledningen till detta menar jag är att det faller sig naturligt för många att vara stolta över sitt etniska arv och tidigare generationer. Detta behöver inte vara något fult eller dåligt enligt min mening. Många kan förmodligen bli upprörda om de inte tillåts anamma samhörigheten och stoltheten kring sitt etniska arv.

Med anledning av detta föreslår jag att man respekterar den mer specifika etniska varianten av svenskhet och att den existerar. Samtidigt bör man ha den bredare, mer inkluderande liberalnationalistiska varianten som ett tillägg. Jag tycker absolut inte att det ena utesluter det andra och ser en fördel med att ha båda dessa varianter av svenskhet. Av liknande anledning som nämns ovan bör inte heller den gemensamma nationella identiteten ersätta nationella identiteter som är kopplade till individers härkomstländer, utan ses som ett komplement. Med

det sagt kanske det oundvikligen blir så att härkomstkuluren i viss mån får stå tillbaka till förmån för värdlandets kultur.

Flera av respondenterna som var positiva till en gemensam nationell identitet lyfte USA som ett föredöme. Respondenterna poängterade att man där har lyckats skapa en inkluderande gemenskap som många vill bli en del av. Vad är det då som USA har lyckats med? Möjligen har det att göra med så kallade bindestrecksidentiteter, som exempelvis att vara *indie-amerikan* eller *italiensk-amerikan*. De tydliggör att man inte behöver ge upp tillhörigheten till sitt härkomstland, något som litteraturen visar att vissa är rädda för (Ahmadi et al. 2022; Celeste et al. 2016; Levitt, 2009). Idén kring den amerikanska drömmen kan också vara en faktor och kan vara förenande för både invandrargruppen och lokalbefolkningen. Tanken om att komma till USA och skapa ett bra liv och allt positivt som kommer med det blir något alla kan enas kring. Båda dessa aspekter är något som Sverige kan försöka ta efter, även om man kanske får anpassa det utifrån förutsättningarna som finns här och skapa en ”svensk” variant av det hela.

Återkommande i intervjuerna var att Sverige och svenskar anses vara för snälla och försiktiga. Det handlade om exempelvis feghet att stå på sig och visa stolthet och bristande initiativförmåga. En fråga som uppstår är om denna så kallade snällhet och tolerans på ett ironiskt vis kan leda till att andra etniska grupper känner mindre samhörighet med Sverige. Tanken som nämns under kategorin *”Dramatisera Sverige och dess historia”* om att passion är smittsamt är högst applicerbar här. R2 uttrycker det som att *”det drar dig”* när han pratar om den starka kopplingen till härkomstlandet Turkiet och poängterar just passionen, dramatiseringen och stoltheten. Om etniska svenskar då inte visar någon passion eller stolthet eller verkar tycka om vad de är en del av, varför ska då andra vilja göra det? En annan liknelse som kan göra det ännu tydligare är det faktum att personer som gillar sig själva också blir lättare för andra att gilla.

Intervjuerna fick mig att inse att det kan vara bra att konkretisera breda begrepp såsom nationell identitet och svenskhet. Det var ibland oklart för respondenterna vad de tillfrågades om rent konkret. Detta kan ha begränsat generaliserbarheten och validiteten till viss del, eftersom respondenterna kan ha gjort olika tolkningar när jag inte presenterade någon konkret definition. Det kan med fördel ges konkreta exempel på vad exempelvis en gemensam kultur ska innefatta i realiteten. De fem dimensionerna kring nationell identitet (Miller, 1995) och liberal nationell identitet (Gustavsson, 2019) kan exempelvis användas för att specificera mer konkret vad den gemensamma nationella identiteten kan handla om.

Slutligen vill jag framföra en tanke om fördelningen av fokus kring likheter respektive olikheter. En rimlig slutsats är enligt mig att det är mänsklig natur att dras till personer som är lika en själv, något SIT ger stöd för (Burke & Stets, 2000; Scheepers & Ellemers, 2019; Trepte & Loy, 2017). Självklart är varenda människa unik och olikheter kommer alltid att existera, vilket är något man får acceptera och respektera. Dessutom kan man lära sig en hel del av varandras olikheter. Dessa aspekter är rimliga och relevanta och man bör bära med sig dem i bakhuvudet. Efter att man konstaterat det ovan nämnda menar jag dock att man i stället bör flytta fokus till att hitta likheter och någon gemensam grund där vi kan komma samman. Vi bör fortsatt respektera att vi är olika och försöka lära av varandra, men det är kring likheterna som man bygger relationer och kan skapa gemenskap och samhörighet. Likheterna kan föra oss närmare. Likheterna kan hålla ihop vårt land. Till sist menar jag att det enda rimliga som kan agera som en gemensam grund och ena en så stor mängd människor som en hel befolkning, är en gemensam och inkluderande nationell identitet.

7. Referenser

Adolfsson, C. (2021). 'I'm Not Swedish Swedish': Self-Appraised National and Ethnic Identification among Migrant-Descendants in Sweden. *Genealogy*, *5*(2), 56. https://doi.org/10.3390/genealogy5020056

Ahmadi, F., Ahmadi, B., & Zandi, S. (2022). Am I Swede or Iranian? The question of national and ethnic identities among children of Iranian immigrants in Sweden. *SN Social Sciences*, *2*(5), 75. https://doi.org/10.1007/s43545-022-00386-9

Banting, K. Kymlicka, W. Harell, A. Wallace R. (2020). Beyond National Identity: Liberal Nationalism, Shared Membership, and Solidarity. I Gustavsson, G., & Miller, D. (Red.). *Liberal nationalism and its critics: normative and empirical questions* (s. 205-225). (First edition). Oxford University Press.

Bentsen, A., & Magnus, B. (2022). Intergroup Contact and Negative Attitudes Towards Immigrants Among Youth in Sweden: Individual and Contextual Factors. *Journal of International Migration and Integration*, *23*(1), 243–266. https://doi.org/10.1007/s12134-021-00837-x

Berry, J. W., Kim, U., Power, S., Young, M., & Bujaki, M. (1989). Acculturation Attitudes in Plural Societies. *Applied Psychology*, *38*(2), 185–206. https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.1989.tb01208.x

Berry, John W. (1997). Immigration, Acculturation, and Adaptation. *Applied Psychology*, *46*(1), 5–34. https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.1997.tb01087.x

Berry, John W. (2005). Acculturation: Living successfully in two cultures. *International Journal of Intercultural Relations*, *29*(6), 697–712. https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2005.07.013

Burke, P. J., & Stets, J. E. (2000). Identity Theory and Social Identity Theory. *Social Psychology Quarterly*, *63*(3), 224–237.

Celeste, L., Meeussen, L., Verschueren, K., & Phalet, K. (2016). Minority acculturation and peer rejection: Costs of acculturation misfit with peer-group norms. *British Journal of Social Psychology*, *55*(3), 544–563. https://doi.org/10.1111/bjso.12147

Chin, C. (2021). Multiculturalism and nationalism: Models of belonging to diverse political community. *Nations and Nationalism*, *27*(1), 112–129. https://doi.org/10.1111/nana.12657

Couture, J. (1999). Cosmopolitan Democracy and Liberal Nationalism: *Monist*, *82*(3), 491–515. https://doi.org/10.5840/monist199982324

Daniel, R. (2022). The liberal/conservative nationalism divide: A distinction without a difference? *Nations and Nationalism*, *28*(2), 523–538. https://doi.org/10.1111/nana.12812

Erez, L. (2020). Liberal nationalism, immigration, and the problem of multiple national identities. *Critical Review of International Social and Political Philosophy*, *23*(4), 495–517. https://doi.org/10.1080/13698230.2018.1479816

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A. E., & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad* (Femte upplagan). Wolters Kluwer.

Gustavsson, G. (2019). Liberal national identity: Thinner than conservative, thicker than civic? *Ethnicities*, *19*(4), 693–711. https://doi.org/10.1177/1468796819843542

Gustavsson, G., & Miller, D. (Red.). (2020). *Liberal nationalism and its critics: normative and empirical questions* (First edition). Oxford University Press.

Huddy, L. Del Ponte, A. (2020). National Identity, Pride and Chauvinism - their Origins and Consequences for Globalization Attitudes. I Gustavsson, G., & Miller, D. (Red.). *Liberal nationalism and its critics: normative and empirical questions* (s. 38-56) (First edition). Oxford University Press.

Hu, B. (2018). The Weight of Categories: Geographically Inscribed Otherness in Botkyrka Municipality, Sweden. *Social Sciences*, *7*(3), 43. https://doi.org/10.3390/socsci7030043

Jonsson, J. O., Mood, C., & Treuter, G. (2022). *Integration bland unga: en mångkulturell generation växer upp*. Makadam förlag.

Levitt, P. (2009). Roots and Routes: Understanding the Lives of the Second Generation Transnationally. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, *35*(7), 1225–1242. https://doi.org/10.1080/13691830903006309

Lind, M. (1994). In Defense of Liberal Nationalism. *Foreign affairs*, *1994*(73), 87–99.

Lindholm, H. (2020). Emotional identity and pragmatic citizenship: being Palestinian in Sweden. *Diaspora Studies*, *13*(2), 133–151. https://doi.org/10.1080/09739572.2019.1708155

Macrae, C. N., Milne, A. B., & Bodenhausen, G. V. (1994). Stereotypes as energy-saving devices: A peek inside the cognitive toolbox. *Journal of Personality and Social Psychology*, *66*(1), 37–47. https://doi.org/10.1037/0022-3514.66.1.37

Miller, D. (1995). *On nationality*. Clarendon Press ; Oxford University Press.

Miller, D. (2020). The Coherence of Liberal Nationalism. I Gustavsson, G., & Miller, D. (Red.). *Liberal nationalism and its critics: normative and empirical questions* (s. 23-37). (First edition). Oxford University Press.

Pehrson, S. (2020). Argumentative Contexts of National Identity Definition: Getting past the Failures of a Universal Etnic-Civic Dichotomy. I Gustavsson, G., & Miller, D. (Red.). *Liberal nationalism and its critics: normative and empirical questions* (s. 133-152). (First edition). Oxford University Press.

Rodrik, D. (2018). Populism and the economics of globalization. *Journal of International Business Policy*, *1*(1–2), 12–33. https://doi.org/10.1057/s42214-018-0001-4

Sam, D. L., & Berry, J. W. (2010). Acculturation: When Individuals and Groups of Different Cultural Backgrounds Meet. *Perspectives on Psychological Science*, *5*(4), 472–481. https://doi.org/10.1177/1745691610373075

Scheepers, D., & Ellemers, N. (2019). Social Identity Theory. I K. Sassenberg & M. L. W. Vliek (Red.), *Social Psychology in Action* (s. 129–143). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-13788-5_9

Somer, M. (2005). Defensive- vs. Liberal-Nationalist Perspectives on Diversity and the Kurdish Conflict: Europeanization, the Internal Debate, and *Türkiyelilik*. *New Perspectives on Turkey*, *32*, 73–91. https://doi.org/10.1017/S0896634600004118

Tajfel, H. (1974). Social identity and intergroup behaviour. *Social Science Information*, *13*(2), 65–93. https://doi.org/10.1177/053901847401300204

Trepte, S., & Loy, L. S. (2017). *Social Identity Theory and Self-Categorization Theory*. University of Hohenheim, Germany.

Virta, E., Sam, D. L., & Westin, C. (2004). Adolescents with Turkish background in Norway and Sweden: A comparative study of their psychological adaptation. *Scandinavian Journal of Psychology*, *45*(1), 15–25. https://doi.org/10.1111/j.1467-9450.2004.00374.x

Ward, K., Gott, M., & Hoare, K. (2015). Participants' views of telephone interviews within a grounded theory study. *Journal of Advanced Nursing*, *71*(12), 2775–2785. https://doi.org/10.1111/jan.12748

Östbring, B. (2022). *Nationalstaten: Ett försvarstal*. Fri Tanke.

8. Bilagor

Intervjuguide

Tema 1: Uppvärmningsfrågor

- Hur gammal är du och vad gör du i dagsläget?
- Vilket land kommer du ifrån förutom Sverige?

Tema 2: Identifiering med Sverige

- Om jag säger ”svenskhet”, vad tänker du på då?
- Hur skulle du beskriva din känsla för Sverige jämfört med känslan för ditt eller dina föräldrars hemland?

Tema 3: Förslag för ökad identifiering med Sverige

- Vad tror du hade kunnat skapa en starkare koppling till svenskheten och Sverige hos dig själv och även hos andra?
- Tror du att folk själva vill ha en stark koppling till svenskheten och tror du att alla har möjligheten att få det?
- Vad tror du hade kunnat göra att fler själva vill skapa en stark koppling?

Tema 4: Reaktioner till förslaget liberal nationalism

- Tycker du att det verkar bra att ha gemensamt språk, kultur och värderingar i ett land som grupper kan enas och hålla ihop kring? Hur skulle det kunna fungera eller inte fungera?